

Vrijednost lijepog ahlaka (Meka)

Hatib: dr. Abdullah ibn Avad el-Džuheni

16. džumadel-uhra 1445. god. po Hidžri / 29. decembar 2023.

Hvala Allahu, Koji je naredio da se čine plemenita i moralna djela, i obećao nagradu i oprost za njih, a zabranio nemoralna djela i poroke, i nagovijestio je onima koji ih budu činili nesreću i propast. Hvalim Ga, Svemogućeg, i zahvaljujem Mu, tražim Njegovu pomoć i oprost, vjerujem u Njega i oslanjam se na Njega u svakom trenutku i vremenu. Koga Allah uputi, on je na Pravom putu, a koga On u zabludi ostavi, niko ga ne može spasiti od kazne i poniženja. Svjedočim da nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji nema druga, i svjedočim da je naš prvak i poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Njegov rob i poslanik, neka su mir na njega i njegovu porodicu i ashabe, naše predvodnike u dobru, i one koji ih slijede u dobročinstvu do Sudnjeg dana. Ko bude pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku, bit će sretan i na istini, a ko bude nepokoran Allahu i Njegovom Poslaniku, bit će nesretan i doživjet će propast.

Bojte se Allaha, Svemogućeg, tajno i javno, i odazovite se Njegovom pozivu u svakom trenutku i prilici, poštujte Njegovu veličinu, u malim i velikim stvarima, i pridržavajte se onoga što vam je On propisao, općenito i detaljno. "Pa neka vas nikako život na ovome svijetu ne zavara i neka vas u Allaha šejtan ne pokoleba." (Lukman, 33) Sjećajte se Allahovih blagodati prema vama, On vam je dao dovoljno vremena da popravite ono što ste pokvarili vašim prošlim djelima.

Vjerodostojnim putem preneseno je da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ebu Zerru, radijallahu anhu: "Boj se Allaha gdje god da si, i poslije lošeg učni dobro djelo, koje će ga pobrisati, i lijepo se ponašaj prema ljudima." (Ahmed i Tirmizi) Omer ibn Hattab, radijallahu anhu, obraćajući se sebi, rekao je: "Tako mi Allaha, sine Hattabov, ili ćeš se bojati Boga ili će te On kazniti!" Malik, Allah mu se

smilovao, rekao je: "Obavijestili su me da je Omer ibn Hattab, radijallahu anhu, govorio: 'Darežljivost vjernika ogleda se u njegovoj pobožnosti i bogobožnosti, njegov ugled i društveni status je njegova vjera, a njegova ljudskost je njegov karakter.'"

O muslimani, islam je visoko moralna vjera, koja poziva ljude da se okite vrlinama i ostave poroke i podstiče ih na plemenito ponašanje, pohvalna svojstva i lijepe osobine. Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, objasnio je svrhu svoje misije, pa je rekao: "Poslan sam samo da upotpunim plemenite čudi kod ljudi." (Ahmed i Bejheki)

Ovim riječima želi reći: "Poslan sam svim stvorenjima da upotpunim ono što je nedostajalo lijepom moralu, čija je osnova tevhid, obožavanje Allaha Jedinog, iskrenost prema Njemu i odbacivanje širka." Zatim dolazi pet dnevnih namaza, jer su oni najveći i najvažniji moral nakon tevhida i napuštanja širka, a prate ih dobra djela koja su prirođena čovjeku, kao što su vjernost, odanost, ljudskost, stid i čednost.

Poslanik je poslan da dobre osobine učini još boljim, a da loše ograniči i zabrani. To potvrđuje i predaja koju je imam Ahmed zabilježio od Ummu Seleme, radijallahu anha, a u kojoj se kaže: "Kada je Džafer ibn Ebu Talib, radijallahu anhu, učinio hidžru u Abesiniju, tamošnji vladar Nedžaši upitao ga je o suštini ove vjere, a on mu je odgovorio: 'Vladaru, mi smo bili paganski narod. Klanjali smo se kipovima, jeli strv, činili nemoralne radnje, kidali rodbinske veze, činili zlo svojim komšijama, jaki među nama tlačili su slabe, a takvi smo bili dok nam Uzvišeni Allah nije poslao poslanika, jednog od nas, čije su nam porijeklo, poštenje, čednost i povjerljivost bili dobro poznati, pa nas je pozvao Uzvišenom Allahu, da Ga obožavamo i Njemu se klanjamo, da odbacimo ono čemu smo se klanjali mi i naši očevi mimo Njega, kamenje i idole, i naredio nam je da govorimo istinu, da ispunjavamo emanete, da održavamo rodbinske veze, da budemo dobre komšije, da se suzdržavamo od zabranjenih stvari i prolijevanja nedužne krvi, zabranio nam je razvrat, lažno svjedočenje, jedenje imetka siročadi i potvaranje čestitih žena...' Sažeo je cijelu vjeru u samo jednoj podužoj rečenici, koju bismo mogli nasloviti sa mekarimul-ahlak –

lijepo ponašanje, lijep moral, a cijela vjera sažeta je i u ličnosti odabranog poslanika Muhammeda, sallallahu alehi ve sellem, koga je njegov Gospodar pohvalio i spomenuo po njegovoj najljepšoj i najuzvišenoj karakteristici – moralu: "A ti si, zaista, najljepše čudi" (El-Kalem, 4). Neka su Božiji blagoslov i mir na našeg poslanika i našeg voljenog Muhammeda, na njegovu porodicu i ashabe.

Lijep moral, plemenite vrline i hvale vrijedne osobine spadaju u temeljna učenja vjere i njene potvrđene principe. Štaviše, lijep moral je osnova islamskog vjerovanja, plod usavršavanja i duhovne nadogradnje. Koju vrijednost imaju vjerovanje i dobro djelo ako nisu praćeni plemenitim i lijepim ponašanjem, moralom, koji svog vlasnika vodi do čednosti, mudrosti, dostojanstva i visokih ambicija, odvraća ga od zla, poroka i pokvarenosti, i sprečava od svega što uništava ljudskost, narušava čast i skrnavi svetost vjerovanja i vjere.

Nevvas ibn Sem'an, radijallahu anhu, rekao je: "Ostao sam sa Božijim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Medini godinu dana (tj. kao posjetilac, jer još nije bio učinio hidžru). Jedino što me je sprečavalo da učinim hidžru jeste moja velika radoznalost (sklonost ka postavljanju pitanja). Ako je neko od nas učinio hidžru, nije pitao Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ni o čemu (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao je muhadžirima koji su bili s njim u Medini da ga zapitkuju o vjeri kako ne bi otežali sami sebi), a ja sam ga pitao o dobročinstvu i grijehu, pa mi je on rekao: "Dobročinstvo je lijepo ponašanje, a grijeh je ono što te kopka u duši i što ne bi volio da ljudi saznaju." (Muslim)

Ihsan – dobročinstvo podrazumijeva činjenje dobra ljudima i približavanje Svemogućem Bogu, a to se može postići samo lijepim ahlakom – moralom, čudi, karakterom. Grijeh su ružne osobine i gnusni postupci koje čovjek želi prikriti, a mrzi da ljudi saznaju za njih, ostavlja trag na duši, ukorjenjuje se u grudima, duša govori o njemu, šejtan ga došaptava, a djela ga pretaču u zločine i grijeh.

Kao musliman trebaš nastojati da kod sebe izgradiš lijepe i plemenite osobine, da se ustegneš od zla i agresivnosti, strpiš se na grubosti i lošem odnosu ljudi prema tebi i prihvatiš, "raširenih" ruku, sve njihove greške i zamjerke, potisneš ljutnju, oprostiš

grešku, prihvatiš ispriku, i da tvoja braća muslimani budu sigurni od uznemiravanja tvog jezika i zla tvojih ruku.

O vjernici, lijepo ponašanje jedno je od najvažnijih načela upućivanja na Pravi put i moralne reforme društva, a time su obuhvaćene sve moralne i duševne vrline, poput čednosti, poštenja, povjerljivosti, vjernosti, iskrenosti, plemenitosti, stida, hrabrosti, saosjećanja i bratstva.

A, stid je najljepša manifestacija lijepog ponašanja. On je glava svih vrlina, podstičaj za činjenje dobra i čvrsto vjerovanje. Šerijatski tekstovi ukazuju na važnost imana i stida, i obavezu klonjenja bestidnog ponašanja i lošeg morala. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Stid je dio imana, a iman vodi u Džennet, a bestidnost je dio drskosti, a drskost vodi u Vatru." (Tirmizi, Ahmed i Ibn Hibban)

Stid je uzdržavanje od ružnog i od onoga što nije halal, dozvoljeno. To je jedna od osobina po kojoj se čovjek razlikuje od životinje. Među onima koji su najdostojniji stida, da ga usvoje i dosljedno ga se pridržavaju, jeste žena muslimanka. Stid je kruna žene muslimanke, njena neosvojiva tvrđava i njena čvrsta ograda.

Sestro muslimanko, ti imaš lijep primjer u ranijim generacijama i ispravnim prethodnicima. Ovo je majka pravovjernih, Aiša, radijallahu anha, koja je kazala: "Ulazila sam u svoju kuću u kojoj su ukopani Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i moj otac, pa sam odlagala svoj ogrtač i govorila sam: 'Oni su moj muž i moj otac.' Kada je Omer, radijallahu anhu, ukopan pored njih, tako mi Allaha, nisam ušla u sobu a da prije toga nisam dobro pritegla svoju odjeću, stideći se Omera, radijallahu anhu."

Dakle, pritezala je odjeću na sebi, kada je Omer, radijallahu anhu, ukopan pored Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njenog oca, iako je bio mrtav.

Musliman je dužan preporučivati svojoj porodici stid, propisno odijevanje, čednost i pokrivanje stidnih mjesta, omiliti im ove pohvalne osobine na lijep način i dobročinstvom, kako bi postigao Allahovo zadovoljstvo i nagradu. Svi ste vi pastiri, i svi ćete biti pitani za svoje stado.

O muslimani, islam podstiče na lijepo ponašanje, a lijepo ponašanje je nasmijsano i vedro lice, lijep i iskren govor, izbjegavanje zabranjenih stvari, činjenje dobrih djela, širokogrudnost, podnošenje i strpljivost, i učinio ga je znakom potpunosti, simbolom dobrote i dobročinstva i temeljom međuljudskih odnosa. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ljude nećete osvojiti svojim imetkom, nego vedrinom svoga lica i lijepim ponašanjem." (Taberani, Hakim i Bejheki)

U ovom vremenu, mnogi ljudi su moralno pali, razdor i licemjerje su se proširili, zlo i grijesi su zavladali, umnožili su se razvrat i bestidnost, vjera i stid su oslabili, a u međusobnim odnosima ljudi se sve više koriste prevarom, izdajom i lukavstvom – osim onih kojima se tvoj Gospodar smilovao – pokidano je uže saosjećanja i bratstva, zbog lošeg ponašanja i odgoja, niskih strasti i materijalističkog poimanja života narušene su bračne i porodične veze.

Loš ahlak – ponašanje, ćud, karakter otvoreno je zlo i najružniji od svih nedostataka. To je sveopća katastrofa i nevolja za društvo i pojedince i sigurna nesreća u životu. On poništava djela, vodi u grijehe, upropaštava plemenitost, ljudskost i velikodušnost kod ljudi, navodi čovjeka na ishitrenu reakciju, ljutnju i nerazumno postupanje, uznemiravanje drugih i agresivnost.

Čovjekova je obaveza da lijepo i odmjereno postupi prema drugima, jer je to osobina časnih i dostojanstvenih ljudi, mora biti ustrajan u traženju uzvišenih i plemenitih stvari i težiti postizanju izvrsnosti u svim aspektima svoga života, sa žarom, odlučnošću i vjerom, i navikavati svoju dušu na samokontrolu i korigovanje vlastitog karaktera i savjesti. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Najdraži su mi, od vas, i najbliži mom društvu na Sudnjem danu oni sa najljepšim ponašanjem, a najmrži su mi, od vas, i najudaljeniji od mog društva nametljivi govornici i oni koji se samodopadno prenemažu u svom govoru, oholo pokušavajući da istaknu svoju stručnost i govorljivost (el-mutešeddikun) i oni koji pričaju ispunjenih i razvučenih usta, diveći se svome govoru i uzdižući se nad drugima (el-mutefejhikun)." (Tirmizi)

O muslimani, bojte se Allahe, okitite se lijepim osobinama i čuvajte se loših osobina. Ako to uradite, bit ćete upućeni na sunnet vašeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,

i postići ćete sreću na ovom i onom svijetu. Neka Allah uputi mene i vas na lijep moral i dobra djela, i nama i vama podari iskrenost u riječima i djelima, i sačuva nas od lošeg ponašanja i djela, slijedenja strasti i bolesti duše i srca. Tražim oprost od Uzvišenog Allaha za sebe, za vas i za sve muslimane, za svaki grijeh, a tražite i vi, i iskreno Mu se pokajte, On mnogo prašta i samilostan je.

Bojte se Allaha, Uzvišenog, onako kako Ga se treba bojati, i držite se čvrstog užeta islama, i znajte da je od lijepog ahlaka i uzvišenih vrlina pokajanje i traženje oprost za sve grijehe. Uzvišeni kaže: "... i za one koji se, kada grijeh počine ili kad se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijehe svoje zamole – a ko će oprostiti grijehe ako ne Allah? – i koji svjesno u grijehu ne ustraju. Njih čeka nagrada – oprost od Gospodara njihova i džennetske bašče kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno ostati, a divne li nagrade za one koji budu tako postupili!" (Ali Imran, 135–136)

O muslimani, koliko je samo potrebno, dok koračamo putem da've – poziva ka Allahu, da preispitamo sebe i svoje ponašanje u našem društvu, i da razmišljamo o stanju našeg morala, a znamo da je ibadet bez morala kao tijelo bez duše, i da nema dobra u pobožnom čovjeku lošeg morala, kao što nema dobra u čovjeku lijepog ahlaka, a lošeg ibadeta, nego je dobrota u njihovoj kombinaciji.

Zato, bojte se Allaha, o muslimani, i spojite lijep ibadet sa lijepim moralom, i bit ćete sretni i uspješni na ovom i na onom svijetu.

Donosite salavate na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, podarenu milost i nepresušnu blagodat, to vam je naredba od vašeg Gospodara, Koji je objavio: "Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljte mu pozdrav!" (El-Ahzab, 56)

Allah podario blagoslov meni i vama u časnom Kur'anu, i okoristio mene i vas njegovim ajetima i mudrom opomenom. Rekoh ovo i od Allaha Uzvišenog tražim oprost za sebe, vas i sve muslimane od svakog grijeha, a tražite i vi, On mnogo prašta i milostiv je.

